

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра нових медій**

Затверджено

На засіданні кафедри нових медій
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри –
доц. Наталія ГАБОР

Силабус з навчальної дисципліни

**«РОЗСЛІДУВАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА»,
яку викладають в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика**

Назва курсу	Популяризація науки в медіа
Адреса викладання курсу	Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра нових медій
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика Спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі курсу	Полянський Ігор Степанович, асистент кафедри нових медій Александров Павло Миколайович, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри нових медій
Контактна інформація викладачів	ihor.polyanskyj@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/polyanskyj-ihor-stepanovych Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, авд. 109 pavlo.aleksandrov@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/aleksandrov-pavlo-mykolajovych Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 109
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення занять чи в інший день (за попередньою домовленістю) за адресою: вул. Генерала Чупринки, 49, авд. 109. Можливі онлайн консультації через zoom/FB/електронну пошту. Для погодження часу онлайн консультацій слід написати викладачу.
Сторінка курсу	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/Rozsliuvalna-zhurnalistyka.pdf
Інформація про курс	Спецкурс покликаний ознайомити студентів з концепцією, системою основних понять, з принципами і видами розслідувальної журналістики, виробити навички пошуку, визначення методики осмислення інформації, аналізу й оцінки явищ із різних сфер життя суспільства у процесі розслідування. Він розглядає фактори, що визначили бурхливий розвиток журналістських розслідувань у сучасному світі, їхню роль у становленні громадянського суспільства в Україні. На практичному матеріалі досліджено мету, засоби, принципи, умови і форми існування цього виду журналістської діяльності, перспективи розвитку й особливості адаптації закордонного досвіду в українських умовах.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Розслідувальна журналістика» є вибірковою дисципліною з спеціальності 061 «Журналістика» для освітньої програми підготовки бакалаврів журналістики, яка викладається у восьмому семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Розслідувальна журналістика» є навчити студентів теоретичним аспектам розслідувальної журналістики та напрацювати практичні навички, а саме: ефективно застосовувати найважливіші методи пізнання дійсності для збору й аналізу інформації; організувати і провести пошук та збір інформації, опрацювати здобуті дані, розробити гіпотезу і довести її істинність чи хибність; написати якісний, доступний і переконливий текст розслідування; оминати очевидні перешкоди на шляху проведення розслідування, вчасно виявляти й мінімізувати вплив прихованих перепон;

	<p>дотримуватись усіх морально-етичних приписів журналістики під час збору та опрацювання інформації та у процесі написання матеріалу; забезпечити особисту, інформаційну, майнову та юридичну безпеку журналіста-розслідувача.</p> <p>Курс «Розслідувальна журналістика » не передбачає виконання тестових завдань. Поточні завдання впродовж семестру студенти виконують письмово у вигляді аналізу журналістських розслідувань в українській та зарубіжній пресі, а також у процесі підготовки власних журналістських матеріалів розслідувального характеру. Підсумкова стаття-розслідування має бути написана з урахуванням здобутих навичок і компетенцій, оперувати перевіреною і достовірною інформацією, бути придатною для оприлюднення в засобах масової інформації.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика. К., 2000. 2) Мурикан Ж. Журналістське розслідування. К.: ІМІ, 2003. 3) Маларек В. Викривання фактів. Суть та практика журналістського розслідування. – К., 1999. 4) Хоменок О.С. Журналістське розслідування. Навчальний посібник / О.С. Хоменок, О.О. 4. Бурмагін, К.Б. Іванова, Є.М. Рибка, В.А. Томіленко. – Мелітополь, 2008 . – 182 с. 5) Беата Бель, Олександр Бурмагін, Томаш Патора, Олег Хоменок. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. – Київ, 2013. – 190 с. <p style="text-align: center;">Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коваленко, А. В. (2022). ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ЗБИРАННЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ. Криміналістичний вісник, 38(2), 48–59. https://doi.org/10.37025/1992-4437/2022-38-2-48 2. Андрущенко Е. Архіви КГБ: Невигадані історії. Vivat, 2022. 3. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За заг. ред. В.Ф.Іванова. К.: Академія Української Преси, 2004. 4. Гарматій О. Суспільна значущість журналістських телевізійних розслідувань. Теле- та радіожурналістика. 2020. № 19. С. 149–157. 5. Володимир Бірчак, Отар Довженко, Андрій Когут, Юрій Макаров, Ольга Попович, Ярина Ясиневиц. Архіви КГБ для медіа:Посібник / Редактор-упорядник Анна Олійник: Центр досліджень визвольного руху. — К.: К.І.С., 2018. — 216 с., іл. 6. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред. В. Ф. Іванова. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. — 100 с. 7. Марчук А. Аналіз електронних декларацій: посібник для громадських активістів та журналістів. К.: «Антикорупційний штаб», 2017.

8. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник / О. М. Гороховський. – Дніпро: ЛІРА, 2017. – 133 с.
9. Яблоновська Н. В. Журналістське розслідування в аспекті оперативного-розшукового законодавства: pro et contra / Наталя Яблоновська // Соціальні комунікації: результати досліджень – 2011: колективна монографія [за ред.. О. М. Холода]. – К. : КиМУ, 2012. – С. 293 – 305.
10. Земляна І. Журналіст і (не)безпека: посібник для журналіста, який працює у небезпечних умовах. К., 2016.
11. Корнієнко А. Журналістське розслідування крок за кроком від Олексія Шалайського. Львів : Школа журналістики УКУ, 2015. URL: <http://journalism.ucu.edu.ua/program-highlights/3317/>
12. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика. К.: Вища шк., 2006.
13. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник/ За загал. ред. В.Ф.Іванова та А.Коль. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006.
14. Рендол Д. Універсальний журналіст. К.: «К.І.С.», 2007.
15. Юридичні аспекти антикорупційних журналістських розслідувань та кампаній захисту громадських інтересів: законодавство та практика. К.: Асоціація медіа-юристів, 2007.
16. A watchdog's guide to investigative reporting: A simple introduction to principles and practice in investigative reporting/ Derek Forbes. Konrad Adenauer Stiftung, Johannesburg, 2005.
17. Investigative Journalism in Europe/ edited by Dick van Eijk. Amsterdam: WOJ, 2005.
18. Lucinda S. Fleeson. Ten Steps to Investigative reporting. Washington, D.C.: ICFJ, 2000.
19. Shaking the foundations. 200 years of Investigative Journalism in America / Edited and introduced by Bruce Shapiro. New York, 2003.
20. The Investigative Reporters Handbook: A Guide to Documents, Databases and Techniques/ Brant Houston, Len Bruzzese, Steve Weinberg. Fourth Edition. Boston, New York: Bedford/St.Martins, 2002.

Електронні джерела:

1. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Т. Шевченка – <http://journalib.univ.kiev.ua/>
2. Сайт Центру розслідувальної журналістики – <http://centerforinvestigativereporting.org>
3. Фондація розслідувальної журналістики – <http://fij.org>
4. Сайт проекту підтримки журналістських розслідувань у Східній Європі – www.i-scoop.org
5. Віртуальна бібліотека навчальних матеріалів з журналістики – http://window.edu.ru/window/catalog?p_rubr=2.2.73.8
6. Всесвітня конференція журналістів-розслідувачів – <http://globalinvestigativejournalismconference2008.wordpress.com>
7. Всесвітній форум з розслідувальної журналістики – <http://www.globalinvestigativejournalism.org>

Тривалість курсу	1 семестр
Обсяг курсу	Денна форма: 22 години аудиторних занять (11 год. лекцій, 11 год. практичних занять), 68 год. – самостійна робота. Заочна форма: 20 години аудиторних занять (16 год. лекцій, 4 год. практичних занять), 70 год. – самостійна робота.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - різницю між журналістським розслідуванням і дослідженням, між журналістським розслідуванням і розслідувальною журналістикою; - основні історичні етапи і ключові досягнення розслідувальної журналістики; - предмет розслідування в журналістиці, його види й особливості; - основні методи пізнання дійсності, якими користується журналіст у процесі проведення розслідувань; - особливості організації й основні етапи проведення журналістських розслідувань; - усі типи розслідувань, які практикують у сучасних ЗМІ; - принципи створення тексту журналістського розслідування; - ключові джерела інформації, якими можна скористатися у процесі розслідування; - найважливіші правові, адміністративні, професійні перепони, що виникають перед журналістом, який проводить розслідування; - морально-етичні обмеження під час проведення журналістського розслідування; - усі засоби забезпечення журналіста-розслідувача під час виконання службових обов'язків. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно оперувати термінологією, історичними фактами і прикладами, що стосуються журналістського розслідування; - обирати продуктивні напрямки для здійснення пошукової діяльності й конкретні теми для розслідувань; - ефективно застосовувати найважливіші методи пізнання дійсності для збору й аналізу інформації; - організувати і провести пошук та збір інформації, опрацювати здобуті дані, розробити гіпотезу і довести її істинність чи хибність; - написати якісний, доступний і переконливий текст розслідування; - оминати очевидні перешкоди на шляху проведення розслідування, вчасно виявляти й мінімізувати вплив прихованих перепон; - дотримуватись усіх морально-етичних приписів журналістики під час збору та опрацювання інформації та у процесі написання матеріалу; - забезпечити особисту, інформаційну, майнову та юридичну безпеку журналістського розслідування.
Ключові слова	Розслідувальна журналістика, джерела інформації, розслідування, методи пізнання дійсності, організація й етапи журналістського розслідування..
Формат курсу	Очний

Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ, додану до силабуса
Підсумковий контроль, форма	Залік (захист проекту) в кінці семестру, комбінована
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із журналістикознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки для викладання курсу	Презентації, лекції, групові дискусії, індивідуальне креативно-орієнтоване навчання.
Необхідне обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проектор, доступ до мережі інтернет, ноутбук, мобільний телефон чи планшет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Підсумком курсу є залік, який містить оцінювання за 100-бальною системою: - до 50 балів студенти набирають впродовж практичних занять; - до 50 балів отримують за власний проект (опублікований матеріал розслідувального характеру) та його усний захист. Підсумкова максимальна кількість балів __100
Питання до заліку чи екзамену	Зважаючи на проектну орієнтованість курсу, питання на залік не виносяться.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу «ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ НАУКИ В МЕДІА»

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література. Інтернет-ресурси	Завдання	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Становлення сучасної розслідувальної журналістики у світі та в Україні.					
1 тиждень, 2 тиждень (10 год.)	Тема 1. Вступ. Традиції розслідувань у світовій та українській літературі й журналістиці.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Мурікан Ж. Журналістське розслідування. К.: ІМІ, 2003 Беата Бель, Олександр Бурмагін, Томаш Патора, Олег Хоменок. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. – Київ, 2013. – 190 с. Сайт Центру розслідувальної журналістики – http://centerforinvestigativereporting.org	Огляд профільної літератури. Аналіз діяльності попередників сучасних журналістів-розслідувачів (М. Твен, Ч. Уорнер, Г. Ллойд, С. Макклор, Е. Лефевр, Р. Бейкер, Д. Пассос, Р. Уоррен, Ю. Стріндберг і тд.) (самостійна робота – 8 год.)	Тиждень
3 тиждень,	Тема 2. Закордонний	Лекція / Практичне	Хоменок О.С. Журналістське розслідування. Навчальний посібник / О.С. Хоменок, О.О. 4.	Аналіз традицій та	Тиждень

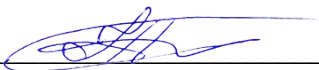
4 тиждень (10 год.)	досвід розслідувань: американська традиція. Тема 3. Журналістські розслідування в Європі.	е заняття (2 год.)	Бурмагін, К.Б. Іванова, Є.М. Рибка, В.А. Томіленко. – Мелітополь, 2008 . – 182 с. Всесвітній форум з розслідувальної журналістики – http://www.globalinvestigativejournalism.org	особливостей журналістських розслідувань у певній країні (на вибір студента)/ Діяльність провідних американських журналістів-розслідувачів в урядовому пропагандистському апараті США – Комітеті суспільної інформації (Committee on Public Information). (самостійна робота – 8 год.)	
5 тиждень, (6 год.)	Тема 4. Розслідувальні структури в сучасній Україні та в країнах пострадянського простору.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Мурікан Ж. Журналістське розслідування. К.: ІМІ, 2003. Гарматій О. Суспільна значущість журналістських телевізійних розслідувань. Теле- та радіожурналістика. 2020. № 19. С. 149–157. Сайт проекту підтримки журналістських розслідувань у Східній Європі – www.i-scoop.org	Огляд українських медіа, присвячених розслідуванням (на вибір студента) (самостійна робота – 4 год.)	Тиждень
Змістовий модуль 2. Розслідувальна журналістика як вид діяльності ЗМІ.					
6 тиждень, (6 год.)	Тема 5. Мета і предмет журналістських розслідувань.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Маларек В. Викривання фактів. Суть та практика журналістського розслідування. – К., 1999 Всесвітня конференція журналістів-розслідувачів – http://globalinvestigativejournalismconference2008.wordpress.com	Найпоширеніший предмет журналістських розслідувань в українській пресі: аналіз публікацій. (самостійна робота – 4 год.)	Тиждень
7 тиждень, 8 тиждень (10 год.)	Тема 6. Методи розслідувальної журналістики. Тема 7. Організаційні етапи журналістського розслідування.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Мурікан Ж. Журналістське розслідування. К.: ІМІ, 2003. Хоменок О.С. Журналістське розслідування. Навчальний посібник / О.С. Хоменок, О.О. 4. Бурмагін, К.Б. Іванова, Є.М. Рибка, В.А. Томіленко. – Мелітополь, 2008 . – 182 с. Всесвітній форум з розслідувальної журналістики – http://www.globalinvestigativejournalism.org	Спостереження журналістський експеримент і журналістська провокація як методи розслідувальної журналістики: аналіз прикладів застосування в публікаціях українських і	Тиждень

				зарубіжних авторів. Ключові етапи проведення журналістського розслідування: скласти план умовного розслідування на конкретну тему. (самостійна робота – 8 год.)	
9 тиждень, (6 год.)	Тема 8. Особливості розслідувань різних типів.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Мурікан Ж. Журналістське розслідування. К.: ІМІ, 2003. Юридичні аспекти антикорупційних журналістських розслідувань та кампаній захисту громадських інтересів: законодавство та практика. К.: Асоціація медіа-юристів, 2007.	Розслідування корупційних скандалів в українських і закордонних ЗМІ: порівняльний аналіз (публікації на вибір студента). (самостійна робота – 4 год.)	Тиждень
10 тиждень (6 год.)	Тема 9. Створення тексту журналістського розслідування.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика. К., 2000. The Investigative Reporters Handbook: A Guide to Documents, Databases and Techniques/ Brant Houston, Len Bruzzese, Steve Weinberg. Fourth Edition. Boston, New York: Bedford/St.Martins, 2002.	Підготовка і написання експериментального журналістського розслідування на обрану тему (після обговорення з викладачем) (самостійна робота – 4 год.)	Тиждень
Змістовий модуль 2. Умови здійснення розслідувальної діяльності в журналістиці.					
11 тиждень (6 год.)	Тема 10. Джерела інформації та доступ до неї.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика. К., 2000. Володимир Бірчак, Отар Довженко, Андрій Когут, Юрій Макаров, Ольга Попович, Ярина Ясиневич. Архіви КГБ для медіа: Посібник / Редактор-упорядник Анна Олійник: Центр досліджень визвольного руху. — К.: К.І.С., 2018. — 216 с., іл. Марчук А. Аналіз електронних декларацій: посібник для громадських активістів та журналістів. К.: «Антикорупційний штаб», 2017. Investigative Journalism in Europe/ edited by Dick van Eijk. Amsterdam: WOJ, 2005.	Аналіз джерел інформації журналістського розслідування в Україні за ступенем доступності й достовірності даних. Описати джерельну базу свого розслідування. (самостійна робота – 4 год.)	Тиждень
12 тиждень (6 год.)	Тема 11. Перешкоди в розслідувальній діяльності журналіста.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика. К., 2000. Коваленко, А. В. (2022). ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ЗБИРАННЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ У	Основні закони і методи формування особистого досвіду журналіста-розслідувача. Створення	Тиждень

			КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ. Криміналістичний вісник, 38(2), 48–59. https://doi.org/10.37025/1992-4437/2022-38-2-48 Рендол Д. Універсальний журналіст. К.: «К.І.С.», 2007.	власного архіву з обраної проблематики (самостійна робота – 4 год.)	
13 тиждень, 14 тиждень (10 год.)	Тема 12. Правові обмеження розслідувальної діяльності. Тема 13. Етичні обмеження журналістських розслідувань.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Мурікан Ж. Журналістське розслідування. К.: ІМІ, 2003. Іванов В.Ф., Сердюк В.С. Журналістська етика. К.: Вища шк., 2006. Юридичні аспекти антикорупційних журналістських розслідувань та кампаній захисту громадських інтересів: законодавство та практика. К.: Асоціація медіа-юристів, 2007.	Аналіз найпоширеніших правових і етичних порушень у публікаціях розслідувального характеру в українських та закордонних ЗМІ. (самостійна робота – 8 год.)	Тиждень
15 тиждень, 16 тиждень (14 год.)	Тема 14. Безпека журналістського розслідування.	Лекція / Практичне заняття (2 год.)	Хоменок О.С. Журналістське розслідування. Навчальний посібник / О.С. Хоменок, О.О. 4. Бурмагін, К.Б. Іванова, Є.М. Рибка, В.А. Томіленко. – Мелітополь, 2008. – 182 с. Земляна І. Журналіст і (не)безпека: посібник для журналіста, який працює у небезпечних умовах. К., 2016. Мурікан Ж. Журналістське розслідування. К.: ІМІ, 2003.	Методи посилення особистої безпеки журналіста під час проведення розслідування. Презентація та обговорення власної статті-розслідування. (самостійна робота – 12 год.)	Робота над проектом

Розробив

асист. Полянський І.С.